

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการศึกษาข้อมูลในเชิงปริมาณ (Quantitative data) แล้วบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องและอธิบายตัวแปรที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบทจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

#### 3.1 หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ เป็นระดับปัจเจกบุคคล คือ ผู้สูงอายุในเขตชนบทจังหวัดชัยภูมิ

#### 3.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง ปัจจุบันอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาลของจังหวัดชัยภูมิ มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนการสำรวจของสถานีอนามัยประจำตำบล ณ วันที่ 30 กันยายน 2539 รวมทั้งหมด 73,263 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ, 2539) กระจายอยู่ในพื้นที่ 14 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ เป็นผู้ที่สามารถสื่อสารได้ สามารถตอบแบบสัมภาษณ์ได้ และยินดีให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์โดยให้ข้อมูลตามที่เป็นจริง

#### 3.3 ขนาดกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

3.3.1 ขนาดตัวอย่าง (Sampling Size) ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 400 คน โดยคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (อ้างใน สำเริง จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, 2536 : 122)

จากสูตร

$$n = \frac{N}{(1 + Nd^2)}$$

เมื่อ  $n$  = ขนาดของตัวอย่างที่ต้องการ  
 $N$  = จำนวนประชากรทั้งหมด ( 73,263 คน)  
 $d$  = ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวอย่าง = 0.05

แทนค่าจากสูตร

$$n = \frac{73,263}{1 + 73,263 (0.05)^2}$$

= 398 ตัวอย่าง

เพื่อให้ผลการศึกษา มีความเชื่อถือได้มากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น 400 ตัวอย่าง

3.3.2 การสุ่มตัวอย่าง (Sampling Type) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ พหุวิธี (Multi - Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เลือกสุ่มอำเภอ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อหาอำเภอที่เป็นตัวแทนของจังหวัดชัยภูมิ โดยใช้เขตภูมิศาสตร์เข้ามาช่วยแบ่งกลุ่มอำเภอ เพื่อให้เกิดการกระจายของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม และสุ่มมากลุ่มละ 1 อำเภอ โดยวิธีการจับฉลากรวม 4 อำเภอ คือ

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส และ กิ่งอำเภอนีนสง่า ได้อำเภอบ้านเขว้าเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอเทพสถิต อำเภอภักดีชุมพล และอำเภอหนองบัวระเหว ได้อำเภอหนองบัวระเหวเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอแก้งคร้อ อำเภอ บ้านแท่น และอำเภอภูเขียว ได้อำเภอแก้งคร้อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอคอนสาร ได้อำเภอเกษตรสมบูรณ์เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ขั้นที่ 2 เลือกสุ่มตำบล ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากอำเภอที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษา อำเภอละ 2 ตำบล โดยการจับฉลาก รวมทั้งหมด 8 ตำบล

**ขั้นที่ 3** เลือกสุ่มหมู่บ้าน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากตำบลที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษา ตำบลละ 2 หมู่บ้าน โดยการจับฉลาก รวมทั้งหมด 16 หมู่บ้าน

**ขั้นที่ 4** หาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่มีอยู่ทั้งหมดกับจำนวนตัวอย่าง โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ได้จำนวนตัวอย่างตามต้องการ

**ขั้นที่ 5** เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) จากทะเบียนรายชื่อผู้สูงอายุในหมู่บ้านที่ศึกษา โดยเรียงลำดับหมายเลขตั้งแต่หมายเลขหนึ่งถึงหมายเลขสุดท้ายตามจำนวนประชากรที่มีอยู่จริงในแต่ละหมู่บ้านเพื่อทำให้ประชากรมีโอกาสถูกเลือกเข้ามาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เท่าเทียมกันแล้วหาค่าช่วงเพื่อนำไปเป็นเกณฑ์ในการสุ่มตัวอย่าง

ใช้สูตร 
$$I = \frac{N}{n}$$

เมื่อ  $I$  = ขนาดช่วงชั้น  
 $N$  = จำนวนประชากร  
 $n$  = ขนาดตัวอย่าง

หาจุดเริ่มต้น โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากจำนวนประชากรในช่วงแรกเพื่อหาตัวอย่างคนแรก หลังจากนั้นจึงนับเว่นช่วงไปตามขนาดช่วงชั้นจนได้จำนวนขนาดตัวอย่างครบตามต้องการของแต่ละหมู่บ้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการสุ่มตัวอย่างและขนาดตัวอย่าง

| อำเภอ           | ตำบล           | หมู่บ้าน         | ผู้สูงอายุ<br>ทั้งหมด | กลุ่มตัวอย่าง |
|-----------------|----------------|------------------|-----------------------|---------------|
| อ. บ้านเขว้า    | ต. ชีบน        | บ. นหนองฮ้อ      | 81                    | 23            |
|                 |                | บ. โนนนาพวง      | 45                    | 13            |
|                 | ต. ตลาดแร่     | บ. โนนขี้ตุน     | 78                    | 22            |
|                 |                | บ. กุดหูลิง      | 98                    | 29            |
| อ. หนองบัวระเหว | ต. โคกสะอาด    | บ. ละหานค่าย     | 73                    | 21            |
|                 |                | บ. กระจวน        | 64                    | 18            |
|                 | ต. โสภปลาดุก   | บ. โสภปลาดุก     | 62                    | 18            |
|                 |                | บ. นหนองตานา     | 45                    | 13            |
| อ. แก้งคร้อ     | ต. โคกกุง      | บ. โคกกุง        | 81                    | 23            |
|                 |                | บ. กรุงพัฒนา     | 74                    | 22            |
|                 | ต. นหนองขาม    | บ. โนนจั่ว       | 146                   | 42            |
|                 |                | บ. นหนองขามเหนือ | 97                    | 28            |
| อ. เกษตรสมบูรณ์ | ต. นหนองโพนงาม | บ. สารจอดเก่า    | 60                    | 17            |
|                 |                | บ. วังม่วง       | 70                    | 20            |
|                 | ต. กุดเลาะ     | บ. กุดเลาะ       | 224                   | 65            |
|                 |                | บ. โนนตุน        | 89                    | 26            |
| รวมทั้งหมด      |                |                  | 1,387                 | 400           |

### 3.4 การวัดตัวแปร

3.4.1 การวัดตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบท มีการวัดแบบช่วงสเกล แบ่งเป็น 4 ด้านคือ

3.4.1.1 บริการด้านสุขภาพอนามัย

3.4.1.2 บริการด้านการจัดการศึกษา

3.4.1.3 บริการด้านการสงเคราะห์ที่อยู่อาศัย

3.4.1.4 บริการด้านการส่งเสริมอาชีพและความมั่นคงของรายได้

ผู้วิจัยได้แบ่งระดับการวัดออกเป็น 3 ระดับ คือ ต้องการระดับการมาก ต้องการระดับปานกลาง และต้องการระดับน้อย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

|                     |     |   |       |
|---------------------|-----|---|-------|
| ต้องการระดับมาก     | ให้ | 3 | คะแนน |
| ต้องการระดับปานกลาง | ให้ | 2 | คะแนน |
| ต้องการระดับน้อย    | ให้ | 1 | คะแนน |

หาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ยดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2538 : 77)

| ช่วงคะแนนเฉลี่ย | ระดับความต้องการ    |
|-----------------|---------------------|
| 1.00 - 1.67     | ต้องการระดับน้อย    |
| 1.68 - 2.34     | ต้องการระดับปานกลาง |
| 2.35 - 3.00     | ต้องการระดับมาก     |

### 3.4.2 การวัดตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

เนื่องจากตัวแปรอิสระที่นำมาคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์การถดถอยจะต้องมีระดับการวัดไม่ต่ำกว่าระดับช่วงสเกล (Interval Scale) ถ้าไม่ถึงระดับช่วงสเกลจะต้องเปลี่ยนแปลงให้อยู่ในรูปที่อนุโลมได้คือ การเปลี่ยนแปลงระดับตัวแปรที่เป็นนามสเกล (Nominal Scale) และอันดับสเกล (Ordinal Scale) ให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดค่าที่ต้องการให้เป็น 1 และค่าที่ไม่ต้องการให้เป็น 0 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และลัดดาวัลย์ ยอดมณี, 2527 : 7-10)

#### 3.4.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1) เพศ พิจารณาจากเพศชายและเพศหญิง ซึ่งมีการวัดแบบนามสเกล จากการศึกษาผลงานวิจัย พบว่า เพศหญิงจะมีอายุเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ทำให้ต้องใช้ชีวิตในบั้นปลายคนเดียว จึงน่าจะมีความต้องการบริการสวัสดิการสังคมมากกว่าเพศชาย เพศหญิงจึงเป็นเพศที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา จึงกำหนดให้ เพศหญิง มีค่าเป็น 1  
เพศชาย มีค่าเป็น 0

2) อายุ พิจารณาจากอายุจริงของผู้สูงอายุนับจำนวนเต็มเป็นปีเป็นตัววัด ซึ่งมีระดับการวัดแบบช่วงสเกล

3) สถานภาพสมรส โดยพิจารณาจากสถานภาพสมรสจริงของผู้สูงอายุ มีระดับการวัดแบบนามสเกล ทั้งนี้ ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพเดียวจะใช้ชีวิตอย่างขาดคู่คิด ขาดที่ปรึกษา ทำให้ประสบปัญหามากกว่าผู้สูงอายุที่มีชีวิตสถานภาพสมรสคู่ ผู้วิจัยสนใจศึกษาผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสเดียว จึงกำหนดให้

สถานภาพสมรสเดียว (โสด, หม้าย, หย่า, แยก) มีค่าเป็น 1

สถานภาพสมรสคู่ มีค่าเป็น 0

4) ระดับการศึกษา พิจารณาจากระดับการศึกษาสูงสุดของผู้สูงอายุ ซึ่งมีการวัดแบบอันดับสเกล โดยแยกเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้เรียน และกลุ่มผู้สูงอายุที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาขึ้นไป เนื่องจากว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เรียนหนังสือจะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีน้อยกว่าผู้สูงอายุที่ได้เรียนหนังสือเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้

ไม่ได้เรียน มีค่าเป็น 1

ประถมศึกษาขึ้นไป มีค่าเป็น 0

5) อาชีพ พิจารณาจากการมีงานหรือกิจกรรมหลักที่ผู้สูงอายุยังคงทำอยู่ในปัจจุบัน มีการวัดแบบนามสเกล โดยพิจารณาแยกเป็นไม่มีอาชีพหลัก และมีอาชีพหลัก ผู้สูงอายุที่มีอาชีพหลักจะเป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีอาชีพหลัก ผู้วิจัยจึงกำหนดให้

ไม่มีอาชีพหลัก มีค่าเป็น 1

มีอาชีพหลัก มีค่าเป็น 0

6) รายได้ของผู้สูงอายุ พิจารณาจากรายได้ที่ผู้สูงอายุได้รับจริงต่อเดือนเป็นตัววัด ซึ่งเป็นการวัดแบบช่วงสเกล

7) สถานภาพในครอบครัว พิจารณาจากฐานะที่ดำรงอยู่และบทบาทในครอบครัวของผู้สูงอายุ มีการวัดแบบนามสเกลเนื่องจากผู้สูงอายุที่มีสถานภาพเป็นเจ้าของบ้านจะสามารถแสวงหาสิ่งต่างๆ มาสนองความต้องการของตนได้มากกว่า ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพเป็นสมาชิกในครอบครัว จึงกำหนดให้

การเป็นเจ้าของบ้าน มีค่าเป็น 0

สมาชิกในครอบครัว มีค่าเป็น 1

### 3.4.2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

1) ลักษณะโครงสร้างครอบครัว พิจารณาจากจำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวของผู้สูงอายุ ทั้งที่มีรายชื้อและไม่มีรายชื้ออยู่ในทะเบียนบ้าน มีการวัดแบบนามสเกล โดยแยกเป็นครอบครัวขนาดเล็ก และครอบครัวขนาดใหญ่ ซึ่งผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่จะมีผู้ดูแลเอาใจใส่มากกว่าทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดเล็กจึงกำหนดค่าให้

|                  |             |
|------------------|-------------|
| ครอบครัวขนาดเล็ก | มีค่าเป็น 1 |
|------------------|-------------|

|                  |             |
|------------------|-------------|
| ครอบครัวขนาดใหญ่ | มีค่าเป็น 0 |
|------------------|-------------|

2) รายได้ของครอบครัว พิจารณาจากรายได้จริงของสมาชิกทุกคนในครอบครัวผู้สูงอายุ รวมทั้งเงินสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ ในรอบ 1 เดือน เป็นการวัดแบบช่วงสเกล

3) การดูแลของครอบครัว พิจารณาจากการได้รับการปฏิบัติจากสมาชิกในครอบครัวเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของการทำงาน และการดูแลเมื่อยามเจ็บป่วย มีการวัดแบบช่วงสเกลแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับ คือ

|             |                     |
|-------------|---------------------|
| เป็นจริงมาก | ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน |
|-------------|---------------------|

|                 |                     |
|-----------------|---------------------|
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน |
|-----------------|---------------------|

|                |                     |
|----------------|---------------------|
| ไม่เป็นจริงเลย | ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน |
|----------------|---------------------|

4) สัมพันธภาพในครอบครัว พิจารณาจากการได้รับการยกย่องนับถือ ความห่วงใย การให้ความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ความเคารพเชื่อฟัง ความขัดแย้งของสมาชิกในครอบครัว และการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการวัดแบบช่วงสเกล ซึ่งแบ่งเกณฑ์ให้คะแนนออกเป็น 3 ระดับคือ

ข้อคำถามที่มีข้อความเชิงบวก เกณฑ์การให้คะแนนคือ

|             |                     |
|-------------|---------------------|
| เป็นจริงมาก | ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน |
|-------------|---------------------|

|                 |                     |
|-----------------|---------------------|
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน |
|-----------------|---------------------|

|                |                     |
|----------------|---------------------|
| ไม่เป็นจริงเลย | ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน |
|----------------|---------------------|

ข้อคำถามที่มีเครื่องหมายเชิงลบ เกณฑ์การให้คะแนนคือ

|             |                     |
|-------------|---------------------|
| เป็นจริงมาก | ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน |
|-------------|---------------------|

|                 |                     |
|-----------------|---------------------|
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน |
|-----------------|---------------------|

|                |                     |
|----------------|---------------------|
| ไม่เป็นจริงเลย | ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน |
|----------------|---------------------|

### 3.4.2.3 ปัจจัยด้านภาวะสุขภาพ ได้แก่

1) ภาวะสุขภาพกาย พิจารณาจากการรับรู้สภาวะทางร่างกายโดยทั่วไปของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ได้แก่ การเจ็บป่วยด้วยโรคและระบบภายในร่างกาย ความสามารถในการทำงานและกิจวัตรประจำวัน และความรู้สึกต่อสุขภาพกายของตนเอง มีการวัดแบบช่วงสเกล แบ่งระดับการวัดออกเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ข้อคำถามที่มีเครื่องหมายเชิงบวก เกณฑ์การให้คะแนนคือ

|                 |             |   |       |
|-----------------|-------------|---|-------|
| เป็นจริงมาก     | ให้ค่าคะแนน | 3 | คะแนน |
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ค่าคะแนน | 2 | คะแนน |
| ไม่เป็นจริงเลย  | ให้ค่าคะแนน | 1 | คะแนน |

ข้อคำถามที่มีเครื่องหมายเชิงลบ เกณฑ์การให้คะแนนคือ

|                 |             |   |       |
|-----------------|-------------|---|-------|
| เป็นจริงมาก     | ให้ค่าคะแนน | 1 | คะแนน |
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ค่าคะแนน | 2 | คะแนน |
| ไม่เป็นจริงเลย  | ให้ค่าคะแนน | 3 | คะแนน |

2) ภาวะสุขภาพจิต พิจารณาจากการรับรู้สภาวะทางด้านจิตใจโดยทั่วไปของผู้สูงอายุ ได้แก่ ความเข้าใจตนเอง การทำงาน และการเผชิญกับปัญหา มีการวัดแบบช่วงสเกล แบ่งระดับการวัดออกเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ข้อคำถามที่มีเครื่องหมายเชิงบวก เกณฑ์การให้คะแนนคือ

|                 |             |   |       |
|-----------------|-------------|---|-------|
| เป็นจริงมาก     | ให้ค่าคะแนน | 3 | คะแนน |
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ค่าคะแนน | 2 | คะแนน |
| ไม่เป็นจริงเลย  | ให้ค่าคะแนน | 1 | คะแนน |

ข้อคำถามที่มีเครื่องหมายเชิงลบ เกณฑ์การให้คะแนนคือ

|                 |             |   |       |
|-----------------|-------------|---|-------|
| เป็นจริงมาก     | ให้ค่าคะแนน | 1 | คะแนน |
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ค่าคะแนน | 2 | คะแนน |
| ไม่เป็นจริงเลย  | ให้ค่าคะแนน | 3 | คะแนน |

### 3.4.2.4 ปัจจัยทางสังคม ได้แก่

1) แรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นรูปธรรม พิจารณาจากสภาพของความ เป็นจริงที่ผู้สูงอายุได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านสิ่งของเครื่องใช้ ด้านแรงงาน และด้านการเงินจากสังคม มีการวัดแบบช่วงสเกล แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้



|                 |             |   |       |
|-----------------|-------------|---|-------|
| เป็นจริงมาก     | ให้ค่าคะแนน | 3 | คะแนน |
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ค่าคะแนน | 2 | คะแนน |
| ไม่เป็นจริงเลย  | ให้ค่าคะแนน | 1 | คะแนน |

2) แรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นนามธรรม พิจารณาจากสภาพของความ เป็นจริงที่ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสาร ความรักความอบอุ่น การยกย่อง นับถือ และการให้กำลังใจจากบุคคลในสังคม มีการวัดแบบช่วงสเกล แบ่งระดับการวัดออกเป็น 3 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

|                 |             |   |       |
|-----------------|-------------|---|-------|
| เป็นจริงมาก     | ให้ค่าคะแนน | 3 | คะแนน |
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ค่าคะแนน | 2 | คะแนน |
| ไม่เป็นจริงเลย  | ให้ค่าคะแนน | 1 | คะแนน |

การแบ่งระดับของตัวแปรอิสระบางตัว ได้แก่ การดูแลของครอบครัว สัมพันธภาพ ในครอบครัว ภาวะสุขภาพกาย ภาวะสุขภาพจิต แรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นรูปธรรม และแรงสนับสนุนที่เป็นนามธรรม มีเกณฑ์การแบ่งระดับดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2538 : 77)

| ช่วงคะแนนเฉลี่ย | ระดับ   |
|-----------------|---------|
| 1.00 - 1.67     | น้อย    |
| 1.68 - 2.34     | ปานกลาง |
| 2.35 - 3.00     | มาก     |

### 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) โดยศึกษาจาก ผู้สูงอายุในชนบทจังหวัดชัยภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ (Interviewing) ที่มีเนื้อหาครอบคลุมในประเด็นหลักที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วนคือ

**ส่วนที่ 1** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยทางด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของผู้สูงอายุ และสถานภาพในครอบครัว เป็นแบบให้เลือกเติมเครื่องหมายถูก (/) ลงในช่องหน้ากลุ่มข้อความที่กำหนด และเติมข้อความ ให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริงของผู้สูงอายุ มีทั้งหมดจำนวน 9 ข้อ

**ส่วนที่ 2** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยทางด้านครอบครัวของผู้สูงอายุในเขตชนบท จังหวัดชัยภูมิ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีเนื้อหาครอบคลุมใน 4 ด้าน ดังนี้

**ก. แบบสัมภาษณ์ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว** เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมถึงลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่การสรุปลักษณะโครงสร้างของครอบครัว จำนวน 2 ข้อคำถาม

**ข. แบบสัมภาษณ์รายได้ของครอบครัวผู้สูงอายุ** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรายได้ของผู้สูงอายุ เป็นแบบเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับรายได้ของผู้สูงอายุในเขตชนบทจังหวัดชัยภูมิ

**ค. แบบสัมภาษณ์การดูแลของครอบครัว** เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมถึงการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุของสมาชิกในครอบครัว เรื่อง อาหาร ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม สิ่งของ การทำงานและการดูแลเมื่อยามเจ็บป่วย มีลักษณะการวัดแบบช่วงสเกล (Interval Scale) มีจำนวนทั้งหมด 8 ข้อ แบ่งระดับการวัดออกเป็น 3 ระดับ และมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกตอบดังต่อไปนี้

**เป็นจริงมาก** หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน

**เป็นจริงบางส่วน** หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกและเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเพียงบางส่วน ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน

**ไม่เป็นจริงเลย** หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก และเป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเลย ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

**ง. แบบสัมภาษณ์สัมพันธภาพในครอบครัว** เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมถึงสภาพความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวกับผู้สูงอายุในด้านการยกย่องนับถือ ความห่วงใย การให้ความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ความเคารพเชื่อฟัง และความขัดแย้งของสมาชิกในครอบครัว มีลักษณะการวัดแบบช่วงสเกล (Interval Scale) มีจำนวนทั้งหมด 12 ข้อ แบ่งระดับการวัดออกเป็น 3 ระดับ และมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกตอบดังต่อไปนี้

**เป็นจริงมาก** หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่

**เป็นจริงบางส่วน** หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเพียงบางส่วน

**ไม่เป็นจริงเลย** หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก และเป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเลย

เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อของแบบสัมภาษณ์ มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คำถามที่มีข้อความในเชิงบวก ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สัมพันธภาพในครอบครัว ข้อ 1 , 2 ,

3 , 5 , 6 , 8 , 9 , 10 , 11 และ 12 เกณฑ์ในการให้คะแนนคือ

|                 |     |   |       |
|-----------------|-----|---|-------|
| เป็นจริงมาก     | ให้ | 3 | คะแนน |
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ | 2 | คะแนน |
| ไม่เป็นจริงเลย  | ให้ | 1 | คะแนน |

คำถามที่มีข้อความในเชิงลบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สัมพันธภาพในครอบครัว ข้อ 4 และ

ข้อ 7 เกณฑ์ในการให้คะแนนคือ

|                 |     |   |       |
|-----------------|-----|---|-------|
| เป็นจริงมาก     | ให้ | 1 | คะแนน |
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ | 2 | คะแนน |
| ไม่เป็นจริงเลย  | ให้ | 3 | คะแนน |

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยทางด้านภาวะสุขภาพผู้สูงอายุในเขตชนบท จังหวัดชัยภูมิ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีเนื้อหาครอบคลุม 2 ด้าน ดังนี้

ก. แบบสัมภาษณ์ภาวะสุขภาพกาย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยใช้แนวความคิดด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพกายของ Speak และคณะ (Speak และคณะ, 1989 อ้างถึงใน มนต์ภรณ์ วงษ์หนองหว้า, 2537) เป็นการวัดการรับรู้สภาวะสุขภาพกายในปัจจุบันของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาตรงตามเนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ การเจ็บป่วยด้วยโรค และระบบภายในร่างกาย ความสามารถในการทำงานและกิจวัตรประจำวัน และความรู้สึกต่อสุขภาพกายของตนเอง รวมทั้งหมดจำนวน 13 ข้อ

ข. แบบสัมภาษณ์ภาวะสุขภาพจิต ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการปรับปรุงเครื่องมือการวัดสุขภาพจิตที่สร้างโดย ลำเนาวัลย์ เรืองยศ (2535) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างจากแนวความคิดในการประเมินสุขภาพจิตดีของ สุภาพรรณ โคตรจรัส (2525), สุวนีย์ เกียวกิ่งแก้ว (2527) และกองสุขภาพจิต (2529) เป็นแบบวัดการรับรู้สุขภาพจิตในปัจจุบันของผู้สูงอายุ ที่มีเนื้อหาครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ความเข้าใจตนเอง การทำงาน และการเผชิญกับปัญหาของผู้สูงอายุรวมทั้งหมด 12 ข้อ

โดยแบบสัมภาษณ์มีระดับการวัดแบบช่วงสเกล (Interval Scale) แบ่งระดับการวัดออกเป็น 3 ระดับ และมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกตอบดังต่อไปนี้

**เป็นจริงมาก** หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเป็นส่วนมาก

เป็นจริงบางส่วน หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเพียงบางส่วน

ไม่เป็นจริงเลย หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึก และเป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุเลย

เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อของแบบสัมภาษณ์ มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1) คำถามที่มีข้อความในเชิงบวก ได้แก่ แบบวัดภาวะสุขภาพกาย ข้อ 5, 6, 7, 8, 9, 11 และ ข้อ 12 แบบวัดภาวะสุขภาพจิต ข้อ 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 และ ข้อ 12 เกณฑ์ในการให้คะแนน คือ

|                 |     |   |       |
|-----------------|-----|---|-------|
| เป็นจริงมาก     | ให้ | 3 | คะแนน |
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ | 2 | คะแนน |
| ไม่เป็นจริงเลย  | ให้ | 1 | คะแนน |

2) คำถามที่มีข้อความเชิงลบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ภาวะสุขภาพกาย ข้อ 1, 2, 3, 4, 10 และข้อ 13 แบบสัมภาษณ์ภาวะสุขภาพจิต ข้อ 1, 2, 3 และ ข้อ 4 เกณฑ์ให้คะแนน คือ

|                 |     |   |       |
|-----------------|-----|---|-------|
| เป็นจริงมาก     | ให้ | 1 | คะแนน |
| เป็นจริงบางส่วน | ให้ | 2 | คะแนน |
| ไม่เป็นจริงเลย  | ให้ | 3 | คะแนน |

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นรูปธรรม และแรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นนามธรรม

ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดของ Kaplan (1977) สำหรับวัดแรงสนับสนุนทางสังคมที่ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในสังคม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ก. แรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นรูปธรรม เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีเนื้อหาครอบคลุมใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การได้รับแรงสนับสนุนด้านสิ่งของ การได้รับแรงสนับสนุนด้านแรงงาน และการได้รับแรงสนับสนุนด้านการเงิน มีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ

ข. แรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นนามธรรม เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีเนื้อหาครอบคลุมใน 3 ด้าน คือ การได้รับแรงสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร แรงสนับสนุนด้านความรักความอบอุ่น และการได้รับแรงสนับสนุนด้านการยกย่องนับถือและให้กำลังใจ จำนวน 13 ข้อ

โดยแบบสัมภาษณ์มีลักษณะการวัดแบบช่วงสเกล (Interval Scale) แบ่งระดับการวัดออกเป็น 3 ระดับ และมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกตอบดังต่อไปนี้

**เป็นจริงมาก** หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกและเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในสังคมเป็นประจำ ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน

**เป็นจริงบางส่วน** หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกและเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในสังคมเป็นบางครั้ง ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน

**ไม่เป็นจริงเลย** หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกและเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในสังคมเลย ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

**ส่วนที่ 5** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมในบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ

เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบทจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัย มีเนื้อหาครอบคลุมในด้านบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่ดำเนินการโดยภาครัฐ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี (ศรีหัทธิม (รัตนโกศล) พานิชพันธ์, 2534 : 68 - 86) มีเนื้อหาครอบคลุมใน 4 ด้าน ดังนี้

**ก. บริการด้านสุขภาพอนามัย** เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในบริการหลักของงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข 4 ด้าน คือ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุ มีทั้งหมด 13 ข้อคำถาม

**ข. บริการด้านการจัดการศึกษา** เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในบริการด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุนอกระบบการศึกษา 3 ด้าน คือ การจัดการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ การจัดกิจกรรมเผยแพร่ข่าวสาร และการให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งหมด 9 ข้อคำถาม

**ค. บริการด้านการสงเคราะห์ที่อยู่อาศัย** เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในด้านการจัดที่อยู่อาศัยแบบถาวร และแบบชั่วคราวสำหรับผู้สูงอายุ มีทั้งหมด 6 ข้อ

**ง. บริการด้านการส่งเสริมอาชีพและความมั่นคงของรายได้** เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในบริการด้านการส่งเสริมอาชีพและการสร้างความมั่นคงของรายได้สำหรับผู้สูงอายุในเขตชนบท 3 ด้าน คือ การจัดฝึกอบรมแนะแนวอาชีพ การเผยแพร่ข่าวสาร และส่งเสริมอาชีพ และบริการด้านเบี้ยยังชีพและสิทธิพิเศษอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ จำนวน 9 ข้อ

แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวมีลักษณะการวัดแบบช่วงสเกล (Interval Scale) แบ่งระดับการวัดออกเป็น 3 ระดับ และมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกตอบดังต่อไปนี้

**ต้องการมาก** หมายถึง บริการนั้นเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุในเขตชนบทมีความต้องการในระดับมาก ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน

**ต้องการปานกลาง** หมายถึง บริการนั้นเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุในเขตชนบทมีความต้องการในระดับปานกลาง ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน

**ต้องการน้อย** หมายถึง บริการนั้นเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุในเขตชนบทมีความต้องการในระดับน้อย ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

### 3.6 วิธีการสร้างเครื่องมือ

3.6.1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.6.2. นำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาสร้างเป็นกรอบเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์

3.6.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นปรึกษา พร้อมขอคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.6.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการแต่งตั้ง พิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง เพื่อความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

3.6.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่มีคุณลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์

3.6.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์

3.6.7 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์เรียบร้อยแล้วไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

### 3.7 การทดสอบเครื่องมือ

3.7.1 การทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content Validity) ผู้วิจัยหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ โดยแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเป็นผู้วิเคราะห์และพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาว่าตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัดหรือไม่ ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญไว้ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการวิจัยทางด้านสังคม
- 2) เป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเข้าใจในเรื่องผู้สูงอายุ
- 3) เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยและสถิติเพื่อการวิจัยทาง

ด้านสังคมศาสตร์

### 3.7.2 การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability)

3.7.2.1 นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try out) กับประชากรผู้สูงอายุที่มีคุณลักษณะเหมือนกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน

3.7.2.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) อ้างถึงใน สำเริง จันทรสวรรณ และ สวรรณ บัวทวน (2537 : 440-441) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดเท่ากับ 0.8158

$$\text{สูตร} \quad \text{Alpha} = \left( \frac{k}{k-1} \right) \left[ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ Alpha = ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง

k = จำนวนข้อของแบบสัมภาษณ์

$S_i^2$  = ความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละข้อ

$S^2$  = ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสัมภาษณ์

### 3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับผู้ช่วยวิจัยที่ได้ผ่านการอบรมและเคยทดลองใช้แบบสัมภาษณ์แล้ว จำนวน 6 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ดำเนินงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.8.1 ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ สาธารณสุขอำเภอ และหัวหน้าสถานีอนามัยประจำตำบลในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา พร้อมขอความร่วมมือในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.8.2 หลังจากได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยได้เข้าพบผู้นำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล ได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ตลอดจนขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.8.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุจำนวนทั้งหมด 400 คน ตามแบบสัมภาษณ์เรียงลำดับจนครบถ้วน



3.8.4. เมื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

### 3.9 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 1 เดือน 15 วัน คือในระหว่างวันที่ 20 กันยายน ถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540

### 3.10 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC<sup>\*</sup> (Statistical Package for The Social Science / Personal Computer) ซึ่งมีรายละเอียดการใช้สถิติดังนี้

3.10.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ อัตราร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายข้อมูลปัจจัยด้านส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านภาวะสุขภาพ ปัจจัยทางสังคม และความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง

การหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลปัจจัยทางด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ ได้แก่ การดูแลของครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว ปัจจัยด้านภาวะสุขภาพ ปัจจัยทางด้านสังคม และระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (และลักษณะการกระจายของข้อมูลตัวแปร

3.10.2 สถิติอนุมานหรือสถิติข้างอิง (Inferential Statistics) โดยใช้สถิติ Chi-Square Test Correlation และ Regression เพื่อวิเคราะห์

3.10.2.1 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ของผู้สูงอายุ สถานภาพในครอบครัว ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว และรายได้ของครอบครัวด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-Square Test) กับระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างปัจจัยด้านการดูแลของครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว ภาวะสุขภาพกาย ภาวะสุขภาพจิต แรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นรูปธรรม และแรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นนามธรรมกับระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตชนบทจังหวัดชัยภูมิ



การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

|                                    |                                          |
|------------------------------------|------------------------------------------|
| ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.00 - 0.20 | หมายถึง ไม่มี ความสัมพันธ์               |
| ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.21 - 0.40 | หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ         |
| ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.41 - 0.60 | หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง     |
| ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.61 - 0.80 | หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง |
| ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.81 - 1.00 | หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง         |

(รวิชัย งามสันติวงศ์, 2538 : 278)

### 3.10.2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์หลายตัวแปร (Multivariable Relationship)

ระหว่างตัวทำนายทั้งหมด คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ของผู้สูงอายุ การดูแลของครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว รายได้ของครอบครัว ภาวะสุขภาพกาย ภาวะสุขภาพจิต แรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นรูปธรรม และแรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นนามธรรม กับตัวแปรตาม คือ บริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่อธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไปกับตัวแปรตามตัวเดียว โดยใส่ปัจจัยพยากรณ์เข้าไปในสมการที่ละปัจจัย ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่ากลุ่มปัจจัยพยากรณ์เหล่านั้นร่วมกันพยากรณ์ระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบทจังหวัดชัยภูมิ นำสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยทำนายมาสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

#### สมการรูปคะแนนดิบ

$$Y = a + b_1 x_1 + b_2 x_2 + b_k x_k$$

เมื่อ  $Y$  = ระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบท

$a$  = ค่าคงที่ในการพยากรณ์

$b_1, b_2, b_k$  = สัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยทำนายแต่ละตัว

$x_1, x_2, x_k$  = คะแนนดิบของปัจจัยทำนายที่ 1, 2, 3, k

เปลี่ยนสมการในรูปคะแนนดิบเป็นสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

#### สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = B_1 Z_1 + B_2 Z_2 + B_k Z_k$$

เมื่อ  $Z$  = ระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชนบท  
ที่พยากรณ์ได้ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$B_1, B_2, B_k$  = สัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยทำนายแต่ละตัวในรูปคะแนนมาตรฐาน

$Z_1, Z_2, Z_k$  = คะแนนมาตรฐานของปัจจัยทำนายที่ 1, 2, 3, k